

SVENSKA LÄKARESÄLLSKAPET PRESENTERAR

SLS PRISTAGARE 2021

För läkares kliniska och vetenskapliga excellens

JUBILEUMSPRISET

Oskar Hansson belönas för förbättrad diagnostik av Alzheimers sjukdom

BERZELIUSMEDALJEN

Anna Bloom belönas för nyskapande forskning inom medicinsk kemi

HIPPOKRATESPRISET

IVA-läkare belönas för sin medicinsk-etiska kompass i livets slutskede

40 MILJONER KRONOR I STÖD TILL FORSKNING

SÖK SLS ANSLAG & PRISER!

*För bästa möjliga
hälsa för alla!*

Svenska
Läkaresällskapet

Årets pristagare

- 4 JUBILEUMSPRISET [Oskar Hansson, Lunds universitet](#)
- 6 ALVARENGAS PRIS [Johnny Ludvigsson, Åshild Faresjö, Tomas Faresjö, Linköpings universitet](#)
- 8 BERZELIUSMEDALJEN I GULD [Anna Blom, Lunds universitet](#)
- 10 INGAVRPRISET [Peter Siesjö, neurokirurgiska kliniken i Lund](#)
- 12 HIPPOKRATESPRISET [Stefan Ström, Västmanlands sjukhus](#)
- 14 HÅLLBARHETSPRISET [Peter Bentzer, Lunds universitet](#)
- 16 BENGT WINBLADS PRIS [Agneta Nordberg, Karolinska Institutet](#)
- 18 ELLIS OCH IVAR JANZONS PRIS [Charlotta Enerbäck, Linköpings universitet](#)
- 20 TRANSLATIONELLA PRISET [Andreas Edsfeldt, Lunds universitet](#)
- 21 LENNMALMS PRIS [Karin Starzmann, Göteborgs universitet, Martin Biström, Umeå universitet, och Irene Håkansson, Linköpings universitet.](#)
- 22 BÄSTA VETENSKAPLIGA ANSÖKAN [Arvid Guterstam, Karolinska Institutet](#)
- 24 BENGT I LINDSKOGS SPRÅKPRIS [Øivind Larsen, Norge](#)
- 25 ERNA EBELINGS PRIS [Anders Persson, Linköpings universitet](#)
- 26 ASKLEPIOSPRISET [Lovisa Ericsson, Lunds universitet, Jenny Huynh, Linköpings universitet](#)
- 28 SLS ANSLAG OCH RESEBIDRAG 2022 [Sök anslag](#)
- 30 SLS DELEGATION FÖR MEDICINSK FORSKNING [Ola Winqvist, ordförande](#)
- 31 SLS PRISER [Presentation av 2022 års priser](#)

”För bästa möjliga hälsa för alla”

Den kliniska medicinska forskningen är en grundbult i en välfungerande och framgångsrik hälso- och sjukvård. Genom forskning och utveckling kan patienter dra nytta av nya effektiva metoder för diagnostik och behandling. Sverige har en framgångsrik historia med många goda exempel på hur klinisk forskning lett fram till nya behandlingsmetoder och nya läkemedel som förbättrat hälso- och sjukvården.

SAMTIDIGT VITTNAR medlemmar i Svenska Läkaresällskapet (SLS) om att förutsättningarna för att genomföra kliniska studier har försämrats under senare år. Bland orsaker som brukar framhållas är att dagens sjukvårdsorganisation prioriterar produktion och kostnadseffektivitet. När förändringar av hälso- och sjukvårdens organisation och styrning har genomförts har verksamhetens förutsättningar att bedriva forskning inte säkrats. Läkare upplever att det saknas tydliga karriärvägar och att meritvärdet har minskat. Mycket tyder på att det är mer ovanligt än tidigare att läkare fortsätter forskarkarriären efter disputation, vilket även medför en brist på erfarna handledare.

SOM LÄKARPROFESSIONENS oberoende vetenskapliga organisation arbetar vi för att stärka förutsättningarna för läkare att ägna sig åt medicinsk forskning – och har utvecklat detta närmare i flera policydokument. Vi stödjer dessutom god medicinsk forskning genom att årligen dela ut runt 30 miljoner kronor i anslag och stöd.

TACK VARE GENERÖSA donationer kan vi årligen dela ut en rad priser för att belöna och uppmuntra god medicinsk forskning. Pristagarna utses genom jurygrupper eller nomineringar av projekt och artiklar. Det med stor glädje vi kan presentera 2021-års priser och pristagare. Priserna delas ut vid Svenska Läkaresällskapet prisceremoni den 9 november 2021.

TOBIAS ALFVÉN
SLS ORDFÖRANDE

4 JUBILEUMSPRISET

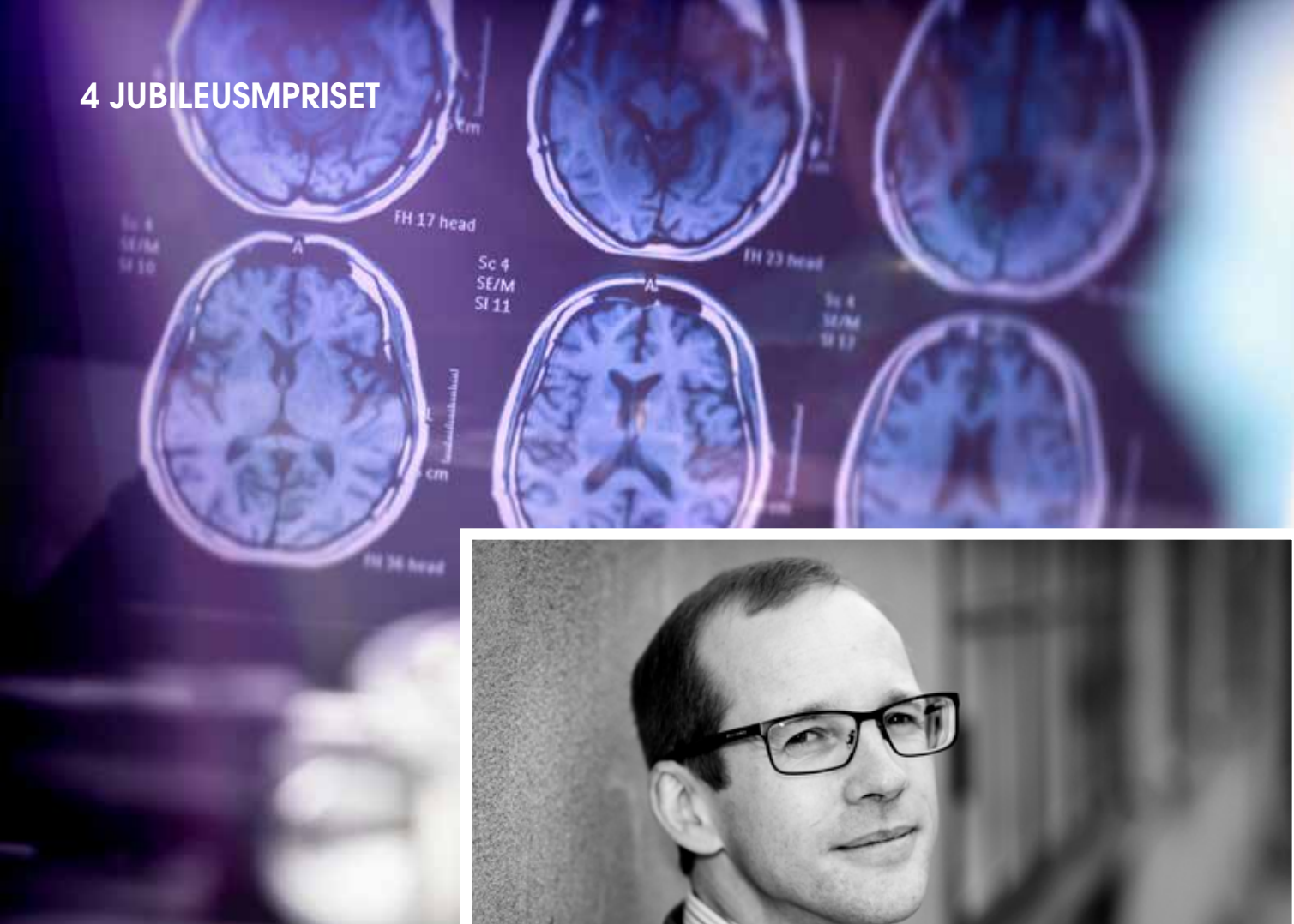

Foto: Lunds universitet

JUBILEUMSPRISET

Svenska Läkaresällskapet har delat ut Jubileumspriiset sedan 1858.

Priiset har till ändamål att belöna värdefulla, av svenska medborgare författade skrifter över ämnen tillhörande det medicinska forskningsområdet.

Jubileumspriiset

Svenska Läkaresällskapet (SLS) belönar Oskar Hansson, professor i neurologi och forskargrupsledare vid klinisk minnesforskning, Lunds universitet samt överläkare på Skånes universitetssjukhus med Jubileumspriiset 2021. Oskar Hansson belönas för sitt arbete kring förbättrad diagnostik av Alzheimers sjukdom med 150 000 kronor samt SLS sekelmedalj i silver.

Förbättrad diagnostik av Alzheimers sjukdom

Oskar Hansson, Lunds universitet, belönas med Svenska Läkaresällskapets Jubileumspriis.

Oskar Hansson belönas för sin forskning som bland annat visat på att nya blodmarkörer kan avsevärt förbättra diagnostiken av Alzheimers sjukdom. På sikt kommer detta hjälpa patienter runt världen med att få en riktig diagnos och därmed korrekt behandling och vård.

– Jag är mycket tacksam för denna utmärkelse och vill tacka alla medarbetare, samarbetspartners och inte minst alla studiedeltagare, säger Oskar Hansson. Tillsammans har vi bland annat visat på att nya blodmarkörer kan avsevärt förbättra diagnostiken av Alzheimers sjukdom, och jag är övertygad om att detta på sikt kommer hjälpa patienter runt världen med att få en riktig diagnos och därmed korrekt behandling och vård.

Om forskningen

Oskar Hanssons arbetsgrupp vid Lunds universitet arbetar med att ta fram metoder för förbättrad diagnostik av Alzheimers sjukdom.

Studien som publicerades i Nature Medicine i maj 2021 visar att det med 90 % säkerhet går att förutspå om patienter med mild kognitiv nedsättning kan utveckla Alzheimers inom fyra års tid. I undersökningen kombineras analys av blodprov som mäter fosforylerat tau (P-tau217) med tre enkla kognitiva tester.

Forskarna bakom metoden som erbjuder tidig och säker diagnostik av Alzheimers sjukdom har även utvecklat ett onlineverktyg som kan användas inom primärvården för att beräkna risken på individnivå.

Idag finns inget botemedel mot Alzheimers sjukdom. Kostnadseffektiva och förenklade diagnostiska verktyg möjliggör dock kliniska studier i större skala än tidigare. Algoritmen underlättar även för rekrytering av personer som befinner sig i ett tidigt skede av Alzheimers sjukdom, vilket ger bättre förutsättningar för nya bromsmediciner.

Forskare prisas för bevisad korrelation mellan amning och stressnivåer hos barn

Svenska Läkaresällskapet belönar artikeln: "Breastfeeding and cortisol in hair in children" med Alvarengas pris 2021.

Foto: Privat

Bakom studien står en forskargrupp vid Linköpings universitet bestående av senior professor Johnny Ludvigsson, professor Åshild Faresjö samt professor Tomas Faresjö. Pristagarna belönas med 50 000 kronor.

– Syftet med vår studie var att utvärdera om amning kan ha en inverkan på stressnivån hos barn i skolåldern och den slutsats vi kan dra är att barn som ammas under längre tid har lägre stressnivå många år senare. Det finns anledning att hitta lösningar som underlättar för mödrar att amma sina barn och som går att kombinera med dagens förväntningar från ett modernt arbetsliv, säger senior professor Johnny Ludvigsson.

Om studien

Allvarlig stress orsakad av exempelvis upprepade svåra livshändelser eller kronisk stress kan leda till ökad risk för sjuklighet och dödlighet. Amning är en av de viktigaste skyddande hälsfaktorererna för barn, men de bakomliggande mekanismerna är inte fullt klarlagda. Studien syftade till att utvärdera

om amning kan ha en inverkan på stressnivån hos barn i skolåldern.

Studien genomfördes på 126 slumpmässigt utvalda barn som del av ABIS-projektet, i vilket 17 000 barn födda mellan 1997-1999 deltog. I studien registrerade forskarna hur lång tid barnen ammas, samt ett antal psykosociala faktorer relaterade till amning och/eller stress. För att bedöma stress analyserades kortisolhalten i håret hos barnen vid åtta års ålder.

ALVARENGAS PRIS

Alvarengas prisfond, stiftades genom testamente av Svenska Läkaresällskapet år 1883 avlidna ledamot, professorn i Lissabon, medicine doktor Pedro Francesco da Costa Alvarenga. Priset belönar värdefulla, "av svenska medborgare författade, till tävlan inlämnade otryckta artiklar över ämnen tillhörande det medicinska forskningsområdet".

” *Den slutsats vi
kan dra är att barn
som ammas under längre
tid har lägre stressnivå
många år senare.*

Johnny Ludvigsson, senior professor

8 BERZELIUSMEDALJEN

Foto: Kristian Riesbeck

BERZELIUSMEDALJEN I GULD

Berzeliusmedaljen i guld delas ut vart tionde år och upprättades 1898 till minnet av Jacob Berzelius, en av Svenska Läkaresällskapets grundare. Priset belönar forskare som genom sina arbeten bidragit mest till framstegen inom medicinsk kemi.

Berzeliusmedaljen i guld

Anna Blom, professor vid Translationell Medicin, Lunds universitet, belönas med Svenska Läkaresällskapets (SLS) Berzeliusmedalj i guld 2021 för hennes nyskapande forskning inom medicinsk kemi.

Betydande forskningsframsteg inom medicinsk kemi

Anna Blom, Lunds universitet, belönas med SLS Berzeliusmedalj i guld.

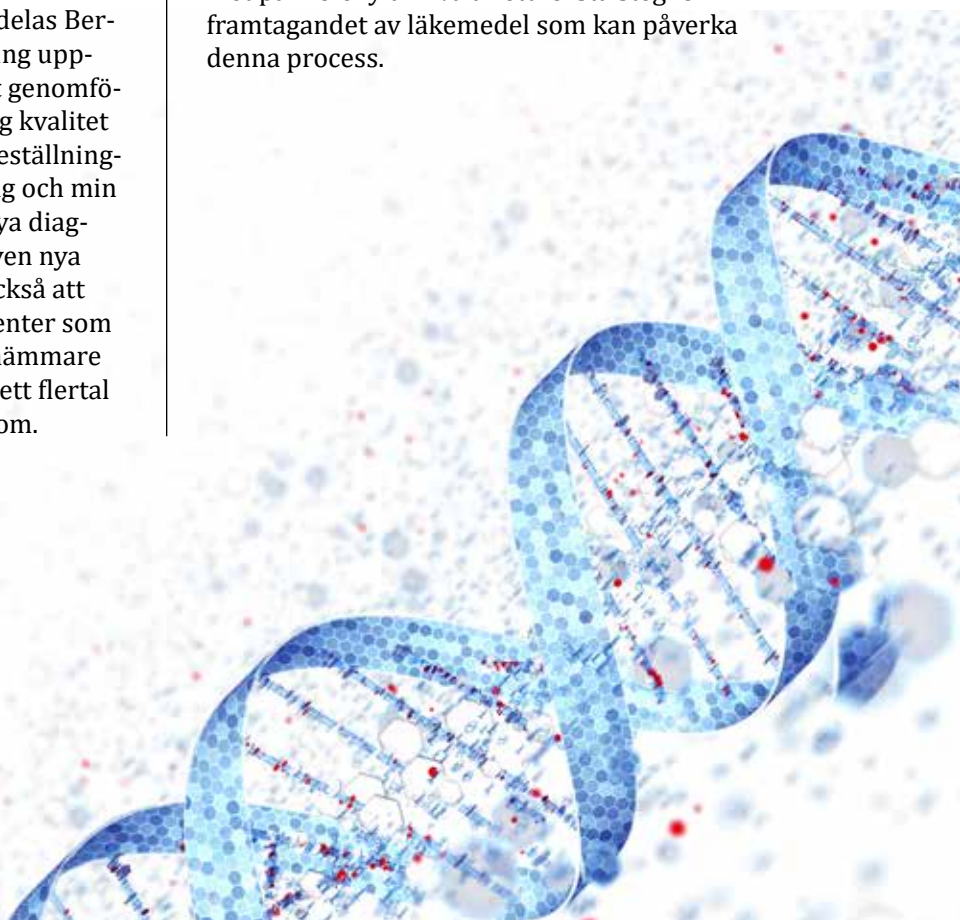
Anna Blom, professor vid Translationell Medicin, Lunds universitet, belönas med Svenska Läkaresällskapets (SLS) Berzeliusmedalj i guld 2021 för hennes nyskapande forskning inom medicinsk kemi.

– Anna Blom belönas för hennes nyskapande forskning rörande komplementsystemets betydande funktion inte bara för kroppens infektionsförsvaret utan också för utveckling av diabetes och autoimmuna sjukdomar, där programmerad celledöd kan spela en avgörande roll, säger Ola Winqvist, ordförande i SLS delegation för medicinsk forskning.

– Det är en stor ära för mig att tilldelas Berzeliusmedaljen och att vår forskning uppmärksammas. Min ambition är att genomföra grundläggande forskning av hög kvalitet baserad på kliniskt relevanta frågeställningar. Med detta som bakgrund vill jag och min forskargrupp lägga grunden för nya diagnostiska metoder och framgent även nya terapier. Vår forskning kommer också att resultera i ett bättre urval av patienter som kan behandlas med komplementhämmare vilka för närvarande utvecklas av ett flertal läkemedelsföretag, säger Anna Blom.

Om forskningen

Anna Blom leder en forskargrupp inom Medicinsk Protein Kemi vid Lunds Universitet samt är knuten till Klinisk Kemi vid Laboratoriemedicin Skåne. Gruppen är verksam på Wallenberg Laboratoriet i Malmö. Fokus för forskningen är på komplementsystemet i hälsa och sjukdom, en viktig del av det ospecifika immunförsvaret som ingår i många grundläggande biologiska processer, däribland skydd mot infektioner. Aktiveras komplementsystemet felaktigt kan det dock bidra till olika inflammatoriska sjukdomar. Bättre förståelse för hur förändrade celler, så som cancerceller, interagerar med systemet på molekylnivå är ett första steg för framtagandet av läkemedel som kan påverka denna process.

Forskning kring modulering av immunsystemet vid elakartade hjärntumörer

Peter Siesjö, överläkare och adjungerad professor vid neurokirurgiska kliniken i Lund, belönas med Ingvarpriset samt SLS 200-års medalj i brons.

Foto: Lunds universitet

Peter Siesjö belönas för mångårig och tålmodig forskning kring hjärnans och kroppens immunsystem och möjligheten att utnyttja detta vid behandling av elakartade hjärntumörer och traumatiska hjärnskador.

– Peter Siesjö's forskning är av mycket stort intresse och har potentiellt stora möjligheter att leda till genombrott i behandlingen av hjärntumörer, säger Ola Winqvist, ordförande i SLS delegation för medicinsk forskning.

Peter är för närvarande ansvarig för kliniska studier på patienter med elakartade hjärntumörer, men också på patienter med svår traumatisk hjärnskada. I dessa studier syftar behandlingen till att på ett, för patienten, fördelaktigt vis modulera immunsystemet.

– Syftet med vår forskning är att förbättra prognosen för dem som drabbas av en dödlig form av hjärntumör. I experimentella och påbörjade kliniska studier har vi observerat att antisekretorisk faktor, ett kroppseget protein, tycks förstärka effekten av cellgifter genom mekanismer som är beroende av immunsystemet. Dessa fynd vill vi nu translatera till randomiserade kliniska studier och en fas 1 studie har just avslutats. Vi prövar även att använda antisekretorisk faktor för att minska hjärnsvullnad vid svåra traumatiska hjärnskador i kliniska studier, säger Peter Siesjö.

INGVARPRISET

Priset delas ut varje år och belönar goda insatser inom klinisk neurovetenskap.

” Peter Siesjös forskning är av mycket stort intresse och har potentiellt stora möjligheter att leda till genombrott i behandlingen av hjärntumörer.

Ola Winqvist, ordförande i SLS delegation för medicinsk forskning

Foto: Jim Uusikartano

HIPPOKRETSPRISET

Hippokratespriset är SLS etikpris och tilldelas läkare som har en etisk medvetenhet och som är en förebild för kollegor, medarbetare och studenter. Priset går vartannat år till en kvinna, vartannat en man.

CLARENCE BLOMQUIST

Clarence Blomquist var docent i medicinsk etik vid Karolinska Institutet, överläkare i psykiatri, debattör och författare samt ledamot i SLS etikdelegation under 1960- och 70-talen. Han analyserade i sina böcker centrala begrepp som liv och död, friskt och sjukt, läkarens yrkesroll, sjukhusets sociala struktur samt läkarens och patientens psykologiska reaktioner. Clarence Blomquist-medaljen delas till hans minne ut sedan 1996 för särskilda insatser inom medicinsk etik.

Hippokratespriset

IVA-läkaren Stefan Ström belönas med SLS Hippokratespris för sitt arbetssätt att se frågor ur ett patientperspektiv, och för sin förmåga att fatta beslut om behandlingsstrategi baserad på medicinetiska principer.

IVA-läkare belönas för sin medicinsk-etiska kompass i livets slutskede

Stefan Ström, anestesilog och överläkare på intensivvårdsavdelningen, Västmanlands sjukhus, belönas med Hippokratespriset.

Stefan Ström, anestesilog och överläkare på intensivvårdsavdelningen, Västmanlands sjukhus, Västerås tilldelas Svenska Läkaresällskapets (SLS) Hippokratespris 2021. Stefan belönas för sitt arbetssätt att se frågor ur ett patientperspektiv, och för sin förmåga att fatta beslut om behandlingsstrategi baserad på medicinetiska principer.

– Med en stark känsla för rätt och fel, och för konsten att kunna föra de svåra samtalen med patienter och närstående, speciellt vid vägs ände, när den pågående vården inte längre gagnar patienten gör Stefan Ström till värdig mottagare av Svenska Läkaresällskapets etikpris, säger Mikael Sandlund, ordförande i SLS delegation för medicinsk etik.

Stefan Ström är noggrann, uthållig och törs stå för sina åsikter och beslut. Han är ett föredöme när det gäller att inkludera alla kategorier av vårdande personal i de uppkomna frågeställningarna och utöver detta även en etisk mentor, inte bara för yngre kollegor på den egna kliniken, utan åtnjuter ett stort förtroende både i Region Västmanland och i intensivvårdssverige.

Stefan är en av medlemmarna i det värde-
tiska rådet inom Region Västmanland och
en av medförfattarna till Svensk Förening
för Anestesi och Intensivvårds första be-
handlingsriktlinjer om att avstå och avbryta
intensivvård.

**” I mitt kliniska
arbete är den
medicinska etiken
ständigt närvarande.**

– Det är mycket hedrande att tilldelas
Hippokratespriset. I mitt kliniska arbete är den
medicinska etiken ständigt närvarande, och
det är betydelsefullt att det uppmärksammas av
Läkaresällskapet, säger Stefan Ström.

Läkaren Peter Bentzer prisas för bästa möjliga vård med minsta möjliga miljöpåverkan

Peter Bentzer, Lunds universitet, belönas med Hållbarhetspriset.

Foto: Lunds universitet

Peter Bentzer, överläkare och professor i anesthesiologi och intensivvård, Lunds universitet, tilldelas Svenska Läkaresällskapets (SLS) Hållbarhetspris 2021 och belönas med 25 000 kronor.

– Svenska Läkaresällskapet ser det som en viktig uppgift att uppmärksamma läkares hållbarhetsarbete. Det är extra roligt att lyfta fram en kollega som genom sin forskning och sitt kliniska arbete på ett konkret sätt bidrar till bästa möjliga vård med minsta möjliga miljöpåverkan, säger Tobias Alfvén, ordförande i SLS.

Peter Bentzer har bland annat tagit initiativ till flera förändringar i det kliniska arbetet för att minska klimatpåverkan och handleder studenter att verka i samma anda. Peter har bland annat kartlagt klimatpåverkan av anestesigaser i Sverige, vilket resulterat i att man i Helsingborg slutat använda den mest klimatpåverkande anestesigasen (Desfluran).

– Det är med stor glädje jag mottar årets Hållbarhetspris. Jag hoppas att mitt arbete kan inspirera fler kollegor att verka för minskad klimatpåverkan. Vi läkare har en viktig roll att fylla i omställningen till en "grön" sjukvård, det är bara vi som kan identifiera kliniskt likvärdiga alternativ som kan antas ha olika stor klimat- och miljöpåverkan, säger Peter Bentzer.

HÅLLBARHETSPRISET

Hållbarhetspriset har delats ut sedan 2020 och tilldelas läkare som främjar och arbetar med hälso- och sjukvårdens hållbarhet och som därigenom blivit en förebild för kollegor, medarbetare och studenter.

*"Vi läkare har en viktig roll att fylla i
omställningen till en "grön" sjukvård"*

Foto: Ulf Sirborn, KI

BENGT WINBLADS PRIS

Bengt Winblads stiftelse instiftades 2017 av professor Bengt Winblad för att främja neurovetenskaplig forskning inom geriatrik med huvudsaklig inriktning mot demenssjukdomar. Priset på 150 000 kronor delas årligen ut av Svenska Läkaresällskapet till en person som gjort framstående insatser inom Alzheimerforskningen.

Bengt Winblads pris

Svenska Läkaresällskapet belönar Agneta Nordberg, professor i klinisk neurovetenskap vid Karolinska Institutet med Bengt Winblads pris för betydande framsteg inom Alzheimerforskningen.

Betydande framsteg inom Alzheimerforskningen

Agneta Nordberg, professor i klinisk neurovetenskap vid Karolinska Institutet, belönas med Bengt Winblas pris.

Professor Agneta Nordberg har en lång och mycket framgångsrik karriär som forskare med fokus på Alzheimers sjukdom. I sitt arbete kombinerar hon klinisk och experimentell forskning på ett sätt som lett till viktiga framsteg i vår förståelse av sjukdomen. I hennes tidiga forskning på receptorer för acetylkolin och kolinerga läkemedel blev hjärnavbildning med PET (positronemissionstomografi) en viktig utvecklingslinje. Hon har i sin fortsatta forskning gjort avgörande forskningsinsatser för utvecklingen av tekniker för visualisering av ett flertal molekylära markörer för Alzheimers sjukdom, och kombinerat det med analys av tidig sjukdomsutveckling, kognitiva symptom och strukturella hjärnförändringar.

– Agneta Nordberg är en pionjär inom forskning och tillämpning av kliniska biomarkörer för Alzheimers sjukdom, och är en av Sveriges ledande forskare inom Alzheimers sjukdom och i högsta grad en internationell auktoritet inom området, säger Ola Winqvist, ordförande i SLS delegation för medicinsk forskning.

– Vår forskning med nya hjärnavbildande tekniker för att tidigt upptäcka och förstå patologiska mekanismer i hjärnan som kan förutspå ökad risk att utveckla Alzheimers sjukdom skapar stor förhoppning om snar framtida effektiv sjukdomsmodifierande behandling vid Alzheimers sjukdom som är en av våra mest vanliga folksjukdomar, säger Agneta Nordberg.

Om forskningen

Agneta Nordberg leder forskningsgruppen Nordberg Translationell Molekylär Imaging Lab vid Karolinska Institutet som studerar neurodegenerativa sjukdomars patofysiologiska egenskaper genom molekylära hjärnavbildningstekniker. Forskningen syftar till att ta fram nya tidiga diagnostiska markörer och nya målorgan för ett potentiellt läkemedel för intervention vid Alzheimers sjukdom och andra demenssjukdomar i tidig fas.

Charlotta Enerbäck prisas för framgångsrik psoriasis-forskning

Charlotta Enerbäck, professor i dermatologi vid Institutionen för klinisk och experimentell medicin, Linköpings universitet, belönas med Ellis och Ivar Janzons pris.

Foto: Linköpings universitet

Charlotta Enerbäck belönas för hennes framgångsrika studier av underliggande orsaker till psoriasis och arbetet med att identifiera nya angreppspunkter för behandling.

Charlotta är forskningsledare på Ingrid Asp Psoriasis Research Center vid Linköpings universitet. I hennes senaste forskningsprojekt studeras kopplingen mellan systemisk inflammation och hjärt-kärlsjukdom.

– Det är fantastiskt roligt att vår forskning uppmärksammas. Det finns en koppling mellan svår psoriasis och hjärt-kärlsjukdom och i vår forskning studerar vi den systemiska inflammationen vid psoriasis för att kunna finna den bästa behandlingen, säger Charlotta Enerbäck.

Om forskningen

Cirka 300 000 personer i Sverige lider av psoriasis, en kronisk inflammationssjukdom som drabbar hud och leder och även kan bidra till hjärt- och kärlsjukdom. Forskningen vid Ingrid Asp Psoriasis Research Center syftar till att förstå psoriasis och dess orsaker för att på sikt hitta ett botemedel eller nya behandlingar som kan lindra symtomen.

ELLIS OCH IVAR JANZONS PRIS

Ellis och Ivar Janzons fond stiftades av doktor Ivar Janzon och hans hustru Ellis Janzon genom testamente 1970. Priset har till ändamål att främja vetenskaplig forskning inom dermatologins och venereologins område genom utdelande av priser för förtjänstfulla arbeten eller till understöd åt forskare inom dessa ämnen. Priset utdelas vartannat år.

*"Det finns en stark koppling mellan
svår psoriasis och hjärt-kärlsjukdom"*

Forskare belönas för studier om diabetes och risk för hjärt-kärlsjukdomar

Andreas Edsfeldt, Lunds universitet belönas med Translationella priset.

Foto: Kennet Ruona

Andreas Edsfeldt, forskare och docent vid institutionen för kliniska vetenskaper, Lunds universitet, samt läkare vid Sektion Hjärt-sjukvård, Skånes Universitetssjukhus Malmö belönas med Svenska Läkaresällskapets Translationella pris 2021.

Andreas Edsfeldt belönas för sin ansökan "Apoptosis and efferocytosis as mechanism of impaired fibrotic tissue repair in diabetes associated vascular complications".

Risken att drabbas av typ 2-diabetes ökar snabbt i Sverige och resten av världen. Idag har cirka 4% av befolkningen typ-2 diabetes och 10% av personer över 75 års ålder. Patienter med typ 2-diabetes löper kraftigt ökad risk att drabbas av kardiovaskulära komplikationer, exempelvis hjärtinfarkt eller stroke, med anledning av ökad åderförkalkning. Tidigare studier har visat att en försämrad vävnadsreparation kan vara en potentiell orsak.

Den aktuella forskningen syftar till att identifiera de mekanismer som kan ligga bakom en nedsatt förmåga till vävnadsreparation i kärlväggen hos patienter med typ 2-diabetes.

– Syftet med min forskning är att förstå de bakomliggande biologiska orsakerna som gör att individer med diabetes löper större risk att drabbas av hjärt-kärlsjukdom. Genom att lära oss mer om sjukdomen kan vi också förhoppningsvis finna nya behandlingar och förhindra allvarliga komplikationer till följd av diabetesorsakad åderförkalkning som leder till för tidig död eller nedsatt livskvalitet, säger Andreas Edsfeldt.

Forskare inom neurologi och försäkringsmedicin belönas med Lennmalms pris

Karin Starzmann, Martin Biström och Irene Håkansson belönas med Lennmalms pris.

Foto: Olof Kullberg, Patrik Hjelt; privat

Svenska Läkaresällskapet (SLS) tilldelar Karin Starzmann, Martin Biström och Irene Håkansson Lennmalms pris 2021 och Lennmalms medalj i silver.

Karin Starzmann

Doktorand vid avdelningen för samhällsmedicin och folkhälsa, Göteborgs universitet, belönas för viktiga försäkringsmedicinska forskning, med fokus på läkares sjukskrivningspraxis.

Martin Biström

Doktorand vid Institutionen för klinisk vetenskap, Umeå universitet, belönas för unika studier om riskfaktorer för debut av MS, baserade på material samlat via biobanker.

Irene Håkansson

Överläkare vid neurologiska kliniken, Universitetssjukhuset i Linköping, Linköpings universitet, belönas för forskning kring biomarkörer och neuroradiologi vid tidig MS med god uppföljning.

LENNMALMS PRIS

Priset delas ut vartannat år och belönar yngre forskare för förtjänstfulla arbeten över ämnen, tillhörande det neurologiska, försäkringsmedicinska eller syfilidologiska forskningsområdet.

Foto: Ulf Sirborn, KI

Bästa vetenskapliga ansökan

Arvid Guterstam, bitr. lektor vid Institutionen för klinisk neurovetenskap, Karolinska Institutet, och leg. läkare vid ME Neurologi, Karolinska Universitetssjukhuset, tilldelas Svenska Läkaresällskapets pris för bästa vetenskapliga ansökan: "Andras uppmärksamhet representerad som rörelse: Kartläggning av en ny mekanism för social perception av andras uppmärksamhet och dess roll vid autism".

Studie om ny mekanism för social perception av andras uppmärksamhet och dess roll vid autism

Arvid Guterstam, Karolinska Institutet, belönas för bästa vetenskapliga ansökan.

Studie om ny mekanism för social perception av andras uppmärksamhet och dess roll vid autism belönas med Svenska Läkaresällskapet pris för bästa vetenskapliga projekt-ansökan.

Autism drabbar 1-2% av befolkningen och är en funktionsnedsättning som innebär svårigheter med socialt samspel och en benägenhet att göra saker på ett upprepat sätt. En av de största utmaningarna med autism är att behandla de sociala nedsättningarna. Eftersom de underliggande hjärnmekanismerna är okända syftar existerande behandlingar till att förändra beteendekonsekvenserna, såsom att öva på turtagning i konversationer och att inta åhörarens perspektiv.

– Begreppet "theory of mind" syftar till vår förmåga att "läsa andras tankar", och för detta behöver hjärnan en inre modell av den andras uppmärksamhet. De flesta av oss "tankeläser" automatiskt, men personer med autism har en slående selektiv nedsättning i denna förmåga, och man vet inte varför, säger Arvid Guterstam. En traditionell förklaring är att vi följer andras uppmärksamhet genom att följa deras blickriktning.

I en serie studier visade Guterstam nyligen att hjärnan konstruerar en mycket mer komplex modell där våra hjärnor genererar en subtil, falsk rörelsesignal som flödar från andra personer till objekt i uppmärksam-

hetsfokus. Vi är inte medvetna om denna rörelsesignal, trots att den aktiverar rörelseprocessande hjärnareor, gör avtryck i beteendemått, och påverkar våra kognitiva beslut om andras uppmärksamhet.

I en ny studie avser Guterstams forskargrupp att fokusera på fyra obesvarade nyckelfrågor om denna nya modell: när under utvecklingen den uppkommer, vilken kausal roll inblandade hjärnareor spelar, hur modellen är påverkad vid autism och om det går att träna upp modellen för att förbättra social kognition vid autism.

– Genom att använda avancerade beteendemetoder, hjärnstimulering och hjärnabbildning kommer vårt projekt kartlägga den sociala hjärnans fundamentala principer. Forskningen utgör ett konceptuellt nytt sätt att studera hur låg-nivå sensoriska hjärnmekanismer som visuella rörelse-system hjälper till att konstruera högre sociala modeller. Resultaten kan även ha viktiga kliniska implikationer för autism, avslutar Arvid Guterstam.

Øivind Larsen belönas för sina insatser för det medicinska språket i Norge

Øivind Larsen är årets Bengt I Lindskogs språkpristagare.

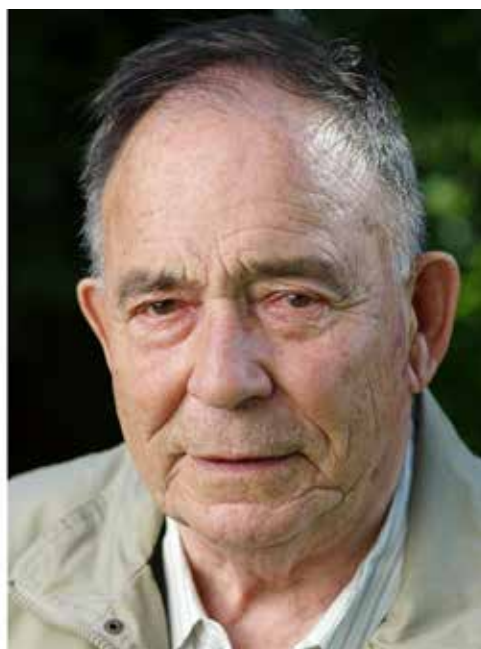

Foto: Privat

Svenska Läkaresällskapet tilldelar Øivind Larsen, Bengt I Lindskogs språkpris 2021, för sina insatser för det medicinska språket och medicinens historia i Norge.

Øivind Larsen utnämndes 1985 till professor i medicinsk historia vid universitetet i Oslo och är fortfarande verksam med sitt arbete inom medicinens historia och det medicinska språket.

År 2004 grundade han tillsammans med Magne Nylenna (tidigare språkpristagare) tidskriften Michael som är uppkallad efter Norges första professor i medicin, Michael Skjelderup. Tidskriften behandlar samhällsmedicin, hälso- och sjukvårdspolitik och medicinsk humaniora inklusive medicinens språk. Han är även aktuell som medförfattare till Helsespråk - Michael 2021; 18: Supplement 26 som behandlar det medicinska språket i Norge.

– Øivind Larsen är en av de främsta företrädarna för ett korrekt språk i norsk hälso- och sjukvård där hans djupa historiska kunskaper ger allsidiga perspektiv på språket. Detta gör honom till en värdig mottagare av årets medicinska språkpris, säger Magnus Fogelberg ordförande SLS kommitté för medicinska språkfrågor.

BENGT I LINDSKOGS SPRÅKPRIS

Priset främjar medicinsk språkvård och delas ut vartannat år.

Pionjär inom medicinsk bildvetenskap belönas med Erna Ebelings pris

Anders Persson, professor vid Linköpings universitet, belönas med Erna Ebelings pris.

Foto: Linköpings universitet

Anders Persson, professor i medicinsk bildvetenskap, Linköpings universitet samt föreståndare för Centrum för medicinsk bildvetenskap och visualisering (CMIV) tilldelas Erna Ebelings pris 2021 och belönas med 35 000 kronor.

Anders Persson belönas för framstående forskning och utveckling inom gränslandet mellan radiologi, medicinsk bildvetenskap och visualisering med kliniska tillämpningar inom bland annat kardiologi och virtuell obduktion. Han har även initierat och drivit en rad samarbeten med medicinteknisk industri samt lett och vidareutvecklat Centrum för medicinsk bildvetenskap och visualisering vid Linköpings universitet.

Prisutdelning ägde rum på de digitala Medicinteknikdagarna 5-6 oktober 2021 och delades ut av Svensk Medicinteknisk Förening.

ERNA EBELINGS PRIS

Erna Ebelings fond, stiftad av fröken Erna Emilia Ebeling genom testamente 1960, har till ändamål att främja forskning och utveckling inom medicinsk fysik och medicinsk teknik.

OM ASKLEPIOSPRISET

Kandidat- och underläkarföreningen är Svenska Läkaresällskapets yngre läkarförening och vänder sig till läkare under utbildning fram till och med legitimation. Kandidat- och underläkarföreningen stödjer vetenskap av hög kvalitet genom att bland annat dela ut Asklepiospriset för bästa projektarbetet samt bästa vetenskapliga artikeln.

Asklepiospriset

BÄSTA PROJEKTARBETE Lovisa Ericsson, Lunds universitet, tilldelas Asklepiospriset för bästa projektarbete: "Understanding the complexity of socioeconomic differences in physical activity in Sweden – an analysis of individual heterogeneity and discriminatory accuracy".

BÄSTA VETENSKAPLIGA ARTIKEL Jenny Huynh, Linköpings universitet (studieort Jönköping), belönas med Asklepiospriset för bästa vetenskapliga artikel: "Studie om incidensen av hjärtinfarkt under Covid-pandemi".

Läkarstudenter belönas för god medicinsk forskning

Årets Asklepiospristagare: Lovisa Ericsson, Lunds universitet, och Jenny Huynh, Linköpings universitet.

Foto: Nora Ångmo

Asklepiospriset för bästa projektarbete:
Läkarstudenten Lovisa Ericsson, Lunds universitet belönas med 10 000 kronor.

Pristagaren uppmärksammas för sin forskning kring hur metoden "AIHDA – analysis of individual heterogeneity and discriminatory accuracy" kan användas för att utveckla folkhälsorapporteringen och har visat detta genom att analysera socioekonomiska skillnader i fysisk aktivitet i Sveriges befolkning.

I sitt projektarbete "Understanding the complexity of socioeconomic differences in physical activity in Sweden – an analysis of individual heterogeneity and discriminatory accuracy" har Lovisa Ericsson gjort en detaljerad kartläggning av socioekonomiska skillnader i stillasittande i Sverige. Arbetet visar till exempel att bland ensamboende, yngre individer hade utlandsfödda män med förgymnasial utbildning sju gånger högre förekomst av stillasittande jämfört med svenskfödda kvinnor med eftergymnasial utbildning. Samtidigt var den prediktiva träffsäkerheten för gruppinformationen låg. Detta resultat innebär att folkhälsainsatser för att öka den fysiska aktiviteten bör fokusera på hela befolkningen och inte bara på de grupper som har högst genomsnittlig förekomst av stillasittande.

Handledare för projektet var professor Juan Merlo, Lunds universitet.

Foto: Lotta Husell

Asklepiospriset för bästa vetenskapliga artikel:
Läkarstudenten Jenny Huynh, Linköpings universitet (studieort Jönköping), belönas med 15 000 kronor.

Artikeln kartlägger skillnader i ålder och kön hos patienter som drabbats av hjärtinfarkt under covid-19-pandemin.

Jenny Huynh har i sin artikel "Sex and age differences in the incidence of acute myocardial infarction during the COVID-19 pandemic in a Swedish health-care region without lockdown: a retrospective cohort study" undersökt kön- och åldersaspekter hos patienter som sökt vård för hjärtinfarkt på akutmottagningarna i Region Jönköping mellan mars till juli 2020. Studien visar att incidensen av patienter med detta tillstånd sjunkit generellt under pandemin i jämförelse med tidigare år, men att detta särskilt gäller för kvinnor 70 år eller äldre. Studien visar på hög vetenskaplig kvalitet och är publicerad i The Lancet Healthy Longevity.

PRISUTDELNING

Pristagarna kommer att uppmärksammas på Kandidat- och underläkarföreningens medlemsdag som äger rum den 20 november 2021.

Sök anslag, stipendier och resebidrag

Svenska Läkaresällskapet delar årligen ut runt 40 miljoner kronor i projektanslag och resebidrag. Här presenterar vi en översikt för dig som forskar och söker stöd.

SLS PROJEKTANSLAG

Ansökningsperiod: 1 dec-1 feb

SLS POST DOC-STIPENDIER

Ansökningsperiod: 1 dec-1 feb

SLS FORSKARMÅNADER

Ansökningsperiod: 1 dec-1 feb

SLS INTRODUKTIONSSTIPENDIER

För studerande på läkarprogrammet

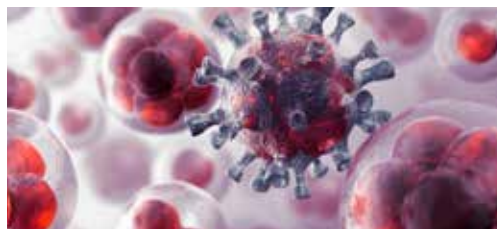
Ansökningsperiod: 15 jan-15 mars

PSYKIATRI

Stiftelsen Söderström-Königska Sjukhemmet projektansökan och postdoc.

Ansökningsperiod: 1 sep-1 okt

INFEKTION/INFECTIOUS DISEASE

SSAC (Scandinavian Society for Antimicrobial Chemotherapy Foundation)

Ansökningsperiod: 1 dec-1 feb

ÖRON- NÄS- OCH HALSSJUKDOMAR

Paul Frenckners fond resebidrag för forskningsvistelse

Ansökningsperiod: 1 dec-1 feb

ALS OCH BESLÄKTADE NEUROLOGISKA SJUKDOMAR

Björklunds Fond

Ansökningsperiod: 1 dec-1 feb

ÖGONSJUKDOMAR

Cronqvist Stiftelse

Ansökningsperiod: 1 dec-1 feb

GASTROENTEROLOGI

Gastroenterologisk Forskningsfond projektanslag

Ansökningsperiod: 1 dec-1 feb

Gastroenterologisk Forskningsfond resebidrag för forskningsvistelse

Ansökningsperiod: 1 dec-1 feb

*Gastroenterologi, medicinsk och kirurgi
Bengt Ihres Fond projektanslag*

Ansökningsperiod: 1 dec-1 feb

SLS RESEBIDRAG

*SLS Resebidrag-Kongressresa utomlands
Medlemmar SLS (Läkare)*

Ansökningsperiod: 15 aug-15 maj

*SLS Resebidrag-Forskningsvistelse
utomlands*

Medlemmar SLS (Läkare)

Ansökningsperiod: 15 aug-15 maj

Så här ansöker du!

Ansökan om forskningsanslag och stipendier sker i ansökningssystemet Researchweb www.researchweb.org/is/sls

För åtkomst i ansökningssystemet krävs ifyllt personkort alternativt inlogg om du redan är registrerad. Observera att du bara lägger upp personkort en gång. Personkortet kan uppdateras vid behov. I fondansökningssystemet finns vägledning under "Hjälp och service - för sökande". Det är viktigt att du kontrollerar att dina personuppgifter är korrekta samt att ditt CV är uppdaterat.

ATT TÄNKA PÅ NÄR DU SÖKER

Behörig att söka medel är läkare som är medlem (individuellt eller föreningsanknuten) i Svenska Läkaresällskapet. Från och med 1 januari 2021 blir man per automatik "föreningsanknuten" medlem i SLS om man tillhör en av SLS medlemsföreningar.

Medlemskap i SLS krävs för innevarande år. Medlemsavgiften ska vara betald och oss tillhanda då ansökan skickas in för resebidrag och vid ansökningsperiodens slut för övriga anslag och stipendier.

Medlemskap i SLS krävs inte för ansökningar till SSAC Foundation (där medlemskap i NSCMID i stället krävs) och till Stiftelsen Söderström-Königska sjukhemmet.

Projektanslag och Post doc-stipendier ska rekvireras under samma kalenderår som de har beviljats, d v s anslag som beviljats i juni ska rekvireras senast 31 december samma år.

Sökta anslag ska användas under den tidsperiod som de är sökta för och till det ändamål som angivits i ansökan.

Redovisning av tilldelade medel sker, på heder och samvete, i fondansökningssystemet. Senast en månad efter kongress-/forskningsvistelsens eller post doc-periodens slut ska en kort reseberättelse samt en ekonomisk redogörelse skrivas in i den egna ansökan.

Projektanslag ska inom föreskriven tid redovisas på motsvarande sätt. Vi tillämpar forskningsvärldens gängse jävsregler.

Ansökningssystemet stänger sista ansökningsdag kl. 24.00.

FÖR FRÅGOR KONTAKTA

*Tina Henriksson, forskningsadministratör
08-440 88 66 alt. tina.henriksson@sls.se*

FÖR MER INFORMATION BESÖK

www.sls.se/vetenskap/sa-har-ansoker-du/

Att tänka på när
du söker!
Medlemskap i SLS
krävs för
innevarande år.

För läkarnas vetenskapliga och kliniska excellens

Svenska Läkaresällskapet stödjer medicinsk forskning och utveckling. En viktig del av verksamheten bedrivs i SLS delegation för medicinsk forskning. Verksamheten är huvudsakligen inriktad på två områden, dels ett forskningspolitiskt arbete i syfte att stödja och utveckla svensk medicinsk forskning och dels genom anslag och bidrag för stöd till svensk medicinsk forskning av hög kvalitet.

Det forskningspolitiska arbetet syftar till att förbättra förutsättningarna för forskningsinriktade läkare att bedriva forskning på alla nivåer. Yngre läkares möjligheter att bedriva forskning, såväl före som efter disputation, är av avgörande betydelse för att svensk medicinsk forskning också framtida ska ha en hög klinisk relevans.

Forskningsdelegationen ansvarar även för utdelning av forsknings- och resebidrag från de stiftelser och donationer som disponeras av SLS. Bedömningar av ansökningar till forskningsfonderna samt förslag till fördelning lämnas av Prioriteringskommittén. Medel ur de specialdestinerade fonderna fördelas efter förslag eller beslut av särskilda sakkunniga.

SLS förvaltar mer än 130 stiftelser som ger stöd för medicinsk forskning. Stödet ska stimulera till ny och övergripande forskning och är en viktig del i SLS arbete för att långsiktigt stärka utvecklingen av hälso- och sjukvårdens kvalitet. Genom projektanslag, post doc-stipendier och resebidrag ges ett betydelsefullt stöd till unga forskare. Till etablerade forskare som utmärkt sig genom många års verksamhet, enastående resultat eller välskrivna artiklar utdelas priser och medaljer.

FORSKNINGSDELEGATIONEN ARBETAR FÖR

- Förankra forskning som en naturlig och självklar del av läkares kliniska arbete samt verka för en tydlig uppföljning och redovisning av forskningsuppdraget inom hälso- och sjukvården.
- Främja och utveckla kliniskt förankrad forskning av hög kvalitet genom forskningsfinansiering.
- Förbättra förutsättningar för läkare att bedriva forskning inom alla delar av hälso- och sjukvården.
- Verka för stöd till disputerade forskningsaktiva läkare i form av kombinerade forsknings- och kliniktjänster.

Foto: Samuel Unéus

Ola Winqvist, professor och överläkare i klinisk immunologi, är ordförande i SLS delegation för medicinsk forskning. Som ordförande har Ola Winqvist lagt stor vikt vid att modernisera forskningsdelegationens arbete. Inte minst har han vinnlagt sig om att både nomineringar och pristagare ska representera verkligheten som den ser ut dag, med både kvinnliga och manliga forskare.

NOMINERA PRISTAGARE TILL SLS PRISER

Ta chansen att nominera en kollega som genom sin forskning bidragit till att förbättra hälso- och sjukvården. Under 2022 delar vi ut 15 priser, läs mer om vilka på sid 31.

Nomineringen ska inkludera motivering samt CV och skickas till priser@sls.se

DEADLINE 1 MARS 2022

Sista dag att föreslå pristagare är den 1 mars 2022 (om inget annat anges). Prisernas delas ut under SLS årshögtid 2022. Mer information www.sls.se

FÖR EVENTUELLA FRÅGOR

Mejla priser@sls.se

Nominera pristagare senast den 1/3*

JUBILEUMSPRISET 150 000 KR OCH SLS SEKELMEDALJ I SILVER

Belönar värdefulla, av svenska medborgare, författade skrifter över ämnen tillhörande det medicinska forskningsområdet.

BENGT WINBLADS PRIS 150 000 KR

Priset belönar framstående insatser inom Alzheimerforskningen.

ERNA EBELINGS PRIS 35 000 KR

Priset främjar forskning och utveckling inom medicinsk fysik och medicinsk teknik. Pristagare utses av SLS sektion för medicinsk teknik och fysik. och delas ut på Medicinteknikdagarna.

GULLSTRANDS MEDALJ I GULD

Medaljen delas ut vart tionde år, utan hänsyn till nationalitet, åt någon av de forskare som genom sina arbeten mest bidragit till framstegen inom oftalmologins område.

HAMBERGERS PRIS 200-ÅRS MEDALJEN I BRONS

Belönar forskare inom otorhinolaryngologi.

HIPPOKRATESPRISET 10 000 KR OCH CLAERENCE BLOMQUIST-MEDALJEN I SILVER

Belönar läkare som "genom ett etiskt förhållningssätt och uppvisad etisk kreativitet kan lyftas fram som förebild för kollegor och läkarstuderande". Priset går vartannat år till en kvinna, vartannat en man. Sista dag för att lämna förslag på kvinnlig pristagare: 15 maj 2022.

HÅLLBARHETSPRISET 25 000 KR

Priset instiftades i juni 2020 och belönar insatser inom området hållbar sjukvård.

INGVARPRISET 30 000 KR OCH 200-ÅRS MEDALJEN I BRONS

För goda insatser inom klinisk neurovetenskap. Sektionerna för Klinisk neurofysiologi, Neurokirurgi, Neurologi och Psykologi lämnar förslag på pristagare under maj månad.

INGA SANDEBORGS PRIS 130 000 KR

Delas ut till den eller de som gjort sig bäst förtjänt genom vetenskapliga arbeten rörande Alzheimers sjukdom eller andra degenerativa sjukdomar i centrala nervsystemet.

REGNELLS PRIS 130 000 KR

Belönar värdefulla, av svenska medborgare författade, till tävlan inlämnade otryckta skrifter över ämnen, tillhörande det medicinska forskningsområdet. Tävlingskrift i tre exemplar, försedda med valspråk och åtföljda av förseglad namnsedel (kuvert) till SLS.

TAGE SJÖGRENS PRIS 75 000 KR

Prisar svenska forskare som främjat den medicinska radiologiska vetenskapens utveckling och tillämpning.

TRANSLATIONELLA FORSKNINGSPRISET 100 000 KR

Delas ut av SLS Forskningsdelegation till den medlem vars ansökan bedömts bäst representera translationell forskning, "den starkaste och mest spännande ansökan med translationell prägel". Ansökningsperiod: 1 dec 2021- 1 feb 2022 via Researchweb.

BÄSTA VETENSKAPLIGA PROJEKTANSÖKAN 100 000 KR

Delas ut av SLS Forskningsdelegation till en "särskilt förtjänt forskare som är medlem i SLS och som tilldelats projektanslag efter ansökan den 1 februari samma år". Ansökningsperiod: 1 dec 2021 - 1 feb 2022 via Researchweb.

ASKLEPIOSPRISET

BÄSTA PROJEKTARBETE 10 000 KR

Delas ut till läkare under utbildning fram till legitimation för bästa projektarbete.

BÄSTA VETENSKAPLIGA ARTIKEL 15 000 KR

Delas ut till läkare under utbildning fram till legitimation för bästa vetenskapliga artikel. Ansökningsperiod: 15 maj-15 juni 2022.

* Om inget annat anges.

*Nominera pristagare till SLS priser
senast den 1 mars 2022*

Läs mer på www.sls.se

Svenska
Läkaresällskapet

ADRESS Klara Östra Kyrkogata 10, Box 738, 101 35 Stockholm
TELEFON 08-440 88 60 **E-POST** sls@sls.se **WEBB** www.sls.se